

N:o 68.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1903, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kungl. Maj:ts proposition, angående inrättande af en ny skogsskola i Norrland.

(I. A.)

Under återopande af bilagdt utdrag af statsrådsprotokollet öfver jordbruksärenden för den 13 mars 1903, har Kungl. Maj:t i en samma dag till Riksdagen aflåten proposition (n:o 87) föreslagit Riksdagen medgifva, att, för uppförande å lägenheten Kronlund på kronoparken Skatan i Degerfors socken af Västerbottens län af för inrättande af en ny skogsskola erforderliga byggnader i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af domänstyrelsen till Kungl. Maj:t ingifna ritningar och kostnadsförslag, måtte af innevarande och nästkommande års skogsmedel få användas sammanlagdt högst 34,000 kronor.

Till återopade statsrådsprotokoll har departementschefen angående detta ärende yttrat följande.

»Uti underdånig skrifvelse den 10 nästlidne februari har domänstyrelsen väckt förslag om inrättande af en ny skogsskola i Norrland; och har styrelsen såsom skäl härför anfört följande.

Den utveckling inom näringslivet, som under senaste tiden ägt rum, hade genom ökade tillfällen för afsättning af skogsprodukter beredt möjligheter för en förbättrad skogsvård i de norra orterna. Ett otvetydigt

tecken därtill vore den omständigheten, att enskilde skogsägare allt mer anställde fackmässigt utbildade personer. Men då äfven staten på senaste tiden väsentligt förstärkt sin skogspersonal, måste såsom en naturlig följd häraf det förhållande efter hand inträda, att antalet elever, som utbildades vid de allmänna skogsläroverken, icke räckte till för det ökade personalbehovet.

Genom förstärkande af skogsinstitutets lärarepersonal och inrättande af en förberedande kurs vid Kloten hade redan blifvit sörjdt för utbildande af aspiranter till jägmästare- och skogsförvaltarebefattningar. Men hvad kronojägare eller skogvaktare beträffade, återstodo ännu att tillse, hvad som borde göras.

I detta afseende vore det Norrland och särskildt dess öfre delar, som påkallade uppmärksamhet. Att där anställda kronojägarers uppgift till en början endast varit att freda och bevaka kronans skogar, utsatta som dessa skogar då varit för åverkningar och tillgrepp från alla håll, vore lika naturligt, som att, allt efter som ordning vunnits och för skogarnes tillgodogörande och vård gynnsammare förhållanden inträdt, på dem måste ställas andra och mera fordrande uppgifter, nämligen att, jämte fredhållningen, biträda revirförvaltarne vid utförande och ledande af afverkning, hyggesrensning, skogsodling, dikning eller andra till skogshushållningen hörande arbeten. Ehuru de äldre kronojägarne i de norra orterna i allmänhet saknat utbildning vid skogsskola, hade de likväl under först nämnda förhållanden kunnat väl fylla sin uppgift, men att så icke numera i allmänhet kunde vara fallet, syntes af det redan anförda framgå. Det blefve därför en angelägenhet af vikt att tillse, det vid deras afgang funnes att tillgå personer, som för de lediga befattningarna vore fullt kompetenta och vid ortsförhållandena vana.

Känt vore, att enskilde större skogsägare eller bolag numera vore mera benägna än förut att vid sin rörelse och för skogarnes förvaltning anställa såsom förmän personer, som fått utbildning vid skogsskola. Betydelsen häraf för skogshushållningen inom öfre Norrland kunde ej underskattas, och det borde därför ligga i statens intresse att tillse, det äfven för den enskildes hushållning med skogarne funnes att tillgå lämplig personal.

Af de statens skogsskolor, till antalet fem, som hade till uppgift att utbilda kronojägare eller skogvaktare, vore blott en belägen i Norrland, nämligen den vid Bispgården i Jämtland förlagda. Hvad åter beträffade den till Grönsinka kronopark vid gränsen mellan Dalarne och Gästrikland

förflyttade, förut vid Marma i Uppland förlagda skogsskolan, vore denna genom sitt läge fortfarande mera ägnad att tillgodose Dalarnes och Bergslagens än Norrlands behof. Ehuru vid statens skogsskolor till en början endast 10 elever emottagits, hade, efter hand som tilloppet af inträdessökande blifvit större, elevantalet vid flera af dessa skolor och däribland Grönsinka och Bispgården ökats till 14 eller 15. Men därutöfver hade någon väsentlig ökning ej kunnat med skolornas nuvarande organisation åvägbringas, enär i sådant fall lärarepersonalen måst väsentligt förstärkas, hvartill komme svårigheten att för ett större antal elever bereda tillfälle i skolans närhet för omväxlande och instruktiva öfningsarbeten.

Att allenast med elever från Bispgården rekrytera såväl kronojägarpersonalen i de norrländska länen, utgörande, förutom tillfälligt tjänstgörande, 173 ordinarie och 80 extra kronojägare, som ock den personal, som för enskilde skogsägares räkning toges i anspråk, låte sig påtagligen icke göra. Redan den omständigheten, att antalet inträdessökande vid Bispgården mångdubbelt öfverstege det antal, som kunde i skolan intagas, och att detta antal år från år stegrades, tydde på de nuvarande skolornas otillräcklighet. Under år 1899 hade de inträdessökandes antal vid Bispgården uppgått till 58, år 1900 till 80 och år 1901 till 100.

Af det anförda syntes framgå, att ytterligare en skogsskola vore för Norrland behöflig; och då det kräddes flera år, innan en sådan skola kunde anordnas och träda i verksamhet för att lämna sitt bidrag till fyllande af föreliggande behof, syntes det styrelsen, att åtgärder för en sådan skolas inrättande icke längre borde uppskjutas.

Vid de utredningar, som genom styrelsen företagits rörande lämplig förläggningsort för den nya skolan och beträffande kostnaden för dennas anordnande, hade styrelsen funnit skolan böra förläggas i öfre Norrland, antingen inom Västerbottens eller Norrbottens län, helst invid stambanan för att blifva lätt tillgänglig samt i omedelbar närhet af lämpliga öfnings-skogar. Med hänsyn härtill hade styrelsen, efter att hafva inhämtat upplysningar från orterna, vid valet emellan de såsom lämpliga ifrågasatta platser stannat vid kronoparken Skatan i Degerfors socken och Västerbottens län, belägen 6 kilometer från Hällnäs station på norra stambanan invid Vindelälven och allmänna landsvägen mellan Degerfors och Lycksele. Denna kronopark vore i anseende såväl till belägenheten i en af länets större älddalar med goda kommunikationer och liflig trävarurörelse som ock till beskaffenhet och areal — 4,629 hektar — för ändamålet

fullt lämplig. För att i tillräcklig mån hafva att tillgå för elevernas öfningar omväxlande mark och skogsbestånd, borde de närliggande smärre kronoparkerna Pyttisberget och Surtjälen ställas till disposition för undervisningen.

Beträffande därefter kostnaden för de för skolan erforderliga byggnaderna hade styrelsen i öfverensstämmelse med de vid Bispgården år 1895 uppförda låtit upprätta vid den underdåniga skrifvelsen fogade ritningar och kostnadsförslag, med iakttagande därvid af de ändringar och tillbyggnader, som vid Bispgården visat sig nödiga. Byggnaderna utgjordes af dels skolhus, innehållande i nedre våningen fem rum och två kök, hvaraf två rum och kök vore afsedda för skogsrättaren, samt i öfre våningen åtta logementsrum, afsedda för 16 elever, dels bostad åt skolföreståndaren om fyra rum och kök jämte vindsrum, båda dessa byggnader under plåttak, dels ock nödiga uthus, bestående af förrådshus, brygghus, hvori inrymts drängkammare, ladugårdsbyggnad och stall samt hemlighus. Under förutsättning att virket toges från kronoparken, hade kostnaden beräknats till 33,800 kronor, som dock syntes böra afrundas till 34,000 kronor. Bispgårdens skolhusbyggnader, beräknade till 24,000 kronor, hade uppförts för detta belopp efter vissa i den ursprungliga planen gjorda uteslutningar, men under åren 1900 och 1903 hade tilläggsarbeten måst utföras för en kostnad af 8,100 kronor, hvadan Bispgårdens skolbyggnader kostat tillhoppa 32,100 kronor. Emot ritningarna och kostnadsförslaget hade styrelsen ej funnit anledning till annan anmärkning än i fråga om logementsrummen i skolhuset, af hvilka ett, nämligen det vid trappuppgången belägna, borde uteslutas, då detsamma allt för mycket inkräktade på utrymmet af den utanför de öfriga rummen belägna vinden, och dessa väl kunde inrymma 16 elever.

Till byggnadstomt hade öfverjägmästaren i distriktet efter besiktning föreslagit en vid kronoparkens gräns mot Bergnäs hemman invid landsvägen belägen, afröjd och till en del odlad plats, som, bebyggd med stuga, ladugård och smärre uthus, innehades af torparen Jonas Andersson, hvilken enligt nådigt bref den 29 januari 1892 erhållit tillstånd att under sin lifstid bruka denna lägenhet, Kronlund kallad, dock med skyldighet för Andersson att, därest domänstyrelsen funne omständigheterna sådant påkalla, genast från lägenheten afflytta.

Som emellertid Andersson uppodlat och bebyggt platsen, därvid byggnadsvirket till hufvudsaklig del afgiftsfritt hämtats från kronoparken, ansåge styrelsen det billigt, att han vid afflyttningen bekomme skälig er-

sättning för odlingskostnaden och finge behålla sina för skolan ej användbara byggnader, med villkor att de bortflyttades. I fråga om för denna ersättning erforderliga medel, hvilka syntes böra utgå från skogsväsendets reservationsanslag, hade styrelsen för afsikt att framdeles, när frågan om den nya skolans inrättande blifvit afgjord, göra underdånig framställning.

Den nu föreslagna skogsskolan ansåge styrelsen böra efter den närmast belägna järnvägsstationen på norra stambanan benämnas Hällnäs skogsskola. I likhet med de flesta af nu befintliga skogsskolor, kräfde den nya skolan en särskild föreståndare, enär jägmästaren i Degerfors revir, dit skolan vore afsedd att förläggas, helt upptoges af revirets förvaltning. Men då skolan i anseende till erforderliga nybyggnader kunde träda i verksamhet först under år 1905, ansåge styrelsen frågan om anslag till lärarepersonal, expensmedel m. m., som för öfriga skogsskolor nu utginge med 3,800 kronor från det bestämda anslaget till statens skogsläroverk och med 1,800 kronor från skogsväsendets reservationsanslag, icke nu behöfva upptagas.

På grund af hvad i ärendet anförts har domänstyrelsen hemställt om anvisande af 34,000 kronor till inrättande af skogsskola på kronoparken Skatan i Degerfors socken och Västerbottens län, därvid styrelsen, då reservationsanslaget för skogsväsendet, däruti förhöjning för år 1903 icke ifrågasatts, icke lämnade tillgång till ifrågavarande utgift, föreslagit, att denna borde bestridas direkt af innevarande och nästkommande års skogsmedel.

Af hvad domänstyrelsen i detta ärende anført synes mig framgå, att behovet af en skogsskola i Norrland är af den trängande beskaffenhet, att åtgärder för en sådan skolas inrättande böra snarast möjligt vidtagas; och då, enligt hvad jag inhämtat, icke inom ifrågavarande del af landet lär finnas någon kronan tillhörig, redan bebyggd egendom, som kan för ändamålet lämpligen tagas i anspråk, finner jag mig böra biträda domänstyrelsens förslag om uppförande af för ändamålet erforderliga byggnader. Emot den af styrelsen ifrågasatta plats för skolans förläggande har jag, då annan lika lämplig byggnadstomt icke lär stå att i trakten finna samt ifrågavarande lägenhets innehafvare, på sätt domänstyrelsen framhållit, torde kunna från reservationsanslaget till kronoskogarnes förvaltning och befrämjande af skogsväsendet i allmänhet beredas skälig ersättning för de odlingskostnader, han å lägenheten nedlagt, intet att erinra,

likasom icke heller mot de af styrelsen ingifna ritningar och kostnadsförslag.»

Departementschefen hemställde fördenskull, att ifrågavarande proposition måtte till Riksdagen aflåtas.

Statsutskottet, till hvilket detta ärende för förberedande behandling remitterats, har icke haft något att erinra emot hvad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit, hvadan utskottet hemställer,

att Riksdagen må medgifva, att, för uppförande å lägenheten Kronlund på kronoparken Skatan i Degerfors socken af Västerbottens län af för inrättande af en ny skogsskola erforderliga byggnader i hufvudsaklig öfverensstämmelse med af domänstyrelsen till Kungl. Maj:t ingifna ritningar och kostnadsförslag, må af innevarande och nästkommande års skogsmedel användas sammanlagdt högst 34,000 kronor.

Stockholm den 28 april 1903.

På statsutskottets vägnar:

P. PEHRSON.
